

Дмитренко Е. С.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», юридичний факультет, кафедра фінансового права, професор

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ФІНАНСОВОМУ ПРАВІ

Академік Л.К. Воронова, пам'яті якої присвячено цей науковий захід, завжди приділяла особливу увагу питанням фінансово-правової термінології. Зазначена проблематика залишається актуальною і сьогодні, оскільки нові соціально-економічні та політичні реалії вимагають сучасних підходів до застосування базових фінансово-правових категорій.

Зокрема, мають місце окремі проблеми щодо визначення сутності та складових елементів фінансової системи України. Включення до її складу поряд із бюджетною системою, кредитної системи, державного страхування та фінансів підприємств не повною мірою відображає сучасний стан фінансової системи України. Наш підхід полягає в тому, що за змістом бюджету усіх рівнів, з яких складається бюджетна система України, і обов'язкове державне страхування (а доцільно мову вести про Пенсійний фонд України та Фонд соціального страхування України) є публічними (відповідно бюджетними та позабюджетними) фондами коштів. Кошти бюджетів та зазначених Фондів забезпечують фінансування функцій держави та органів місцевого самоврядування загалом (бюджети усіх рівнів) чи окремої з них – соціальної (Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування України), тобто, задоволення публічних фінансових інтересів держави, органів місцевого самоврядування.

Щодо іншої базової фінансово-правової категорії – запозичення (яку варто вживати замість поняття «кредит»), то шляхом їх здійснення державою, органами місцевого

самоврядування формуються кошти, які входять до відповідного бюджету. Оскільки зазначені кошти не утворюють окремих публічний фонд, то запозичення не можна вважати складовим елементом фінансової системи. Вони є одним із методів формування надходжень до відповідного бюджету.

Потребує перегляду і підхід, за якого до фінансової системи включають фінанси підприємств. Безперечно, кошти, які надходять у результаті сплати як юридичними, так і фізичними особами, податків, зборів, інших обов'язкових платежів, є джерелом формування публічних фондів. Тобто, механізм їх сплати є способом формування коштів відповідного бюджетного чи позабюджетного фонду коштів.

А тому, з огляду на викладене, вважаємо, що структурно фінансова система України є об'єднанням різних публічних (бюджетних та позабюджетних) фондів коштів.

У зв'язку із зазначеним переосмисленню підлягає і сутність таких базових категорій, як публічні фінанси та публічна фінансова діяльність.

Пропонуємо визначити категорію «публічні фінанси» – як сукупність державних і місцевих (муніципальних) фінансів, які формують державні, місцеві (муніципальні) та інші публічні фонди, кошти яких спрямовуються на задоволення публічних фінансових інтересів держави, органів місцевого самоврядування [1, с. 20].

Значно ширше також слід трактувати зміст такої категорії, як «публічна фінансова діяльність яку вживати замість усталеної «фінансова діяльність держави і органів місцевого самоврядування». Вважаємо, що її змістом є не лише формування публічних фондів коштів та розподіл і використання коштів публічних фондів, в також і публічний фінансовий контроль за зазначеними процесами.

Окремим напрямом зазначеної проблематики є переосмислення сутності та призначення такого фінансово-правового інституту, як публічний фінансовий контроль. Його особлива природа полягає у спрямуванні на попередження, виявлення і припинення правопорушень у сфері публічних

фінансів, насамперед, з метою захисту публічних фінансових інтересів. Враховуючи це, публічний фінансовий контроль, на нашу думку, слід визначити – як діяльність уповноважених суб'єктів, спрямовану на контроль за забезпеченням законності, фінансової дисципліни у сфері публічних фінансів з метою захисту публічних фінансових інтересів.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку науки фінансового права питання її понятійно-категоріального апарату потребують ретельного наукового аналізу.

Література:

1. Дмитренко Е.С. Понятійно-категоріальний апарат фінансового права: проблеми визначення / Е.С. Дмитренко // Право та державне управління. – 2015. – № 2(19). – С. 19-22.

Дмитрик О. О.

доктор юридичних наук,
професор, професор кафедри
фінансового права, Національний
юридичний університет імені
Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ПРАВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Докорінні зміни, що нині відбуваються в державі, зумовлюють формування принципово нових засад правового регулювання у сфері фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування. Україна сьогодні йде вектором розвитку, визначеному у Стратегії сталого розвитку "Україна - 2020", схваленої указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. Це передбачає забезпечення сталого розвитку держави, проведення структурних реформ та, як наслідок,